

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 2 februari 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion.
(1:a avd.)

Driftbudgeten.

Fjärde huvudtiteln.

1:o **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 4, punkt 1, sid. 35—38 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för anslaget till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. upptagna anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för budgetåret 1942/43 överskridas med högst 260,000 kronor.

I ärendet inhämtas, att de i propositionen 1942: 266 för armén beräknade kostnaderna för den allmänbildande undervisningen av det fast anställda manskapet, vilka kostnadsberäkningar i sin tur stödde sig på 1941 års försvarsutrednings beräkningar, icke visat sig tillräckliga. Kostnaderna för budgetåret 1942/43 komma sålunda enligt vad arméchefen framhållit att uppgå till omkring 590,000 kronor mot för budgetåret under arméns avlöningsanslag beräknade 330,000 kronor. Då andra medel icke stå till förfogande för täckande av bristen (590,000 — 330,000 =) 260,000 kronor, synes departementschefen annan utväg icke stå till buds än att riksdagens samtycke inhämtas till ett överskridande, inom ramen för sistnämnda belopp, av anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, som för innevarande budgetår upptagits med 811,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för anslaget till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. upptagna anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för budgetåret 1942/43 överskridas med högst 260,000 kronor.

2:o) **Remontering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 38—41) att till Remontering å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 205,000 kronor.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herrar *G. Nilsson* i Göingegården och *T. G. von Seth* väckt motion (II: 110) hemställt, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts anslagsäskande, å tilläggsstat för budgetåret 1942/43 fjärde huvudtiteln punkt 37 till remontering anvisa ett reservationsanslag av 307,200 kronor.

Motionärernas förslag innebär, att priset per remonter höjes från av Kungl. Maj:t beräknade 1,900 till av arméförvaltningen föreslagna 2,100 kronor.

Medelinköpspriset för remont har för innevarande budgetår varit 1,500 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 har arméförvaltningen framhållit, bland annat, att en höjning av remontpriset redan innevarande budgetår vore ofrånkomlig. Då detta pris borde överstiga priset på kallblodiga hästar med 200 å 300 kronor och sistnämnda pris för närvarande uppginge till omkring 1,850 kronor, borde, framhöll arméförvaltningen, medelinköpspriset för remont för innevarande budgetår höjas från 1,500 till 2,100 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Vid framläggande av propositionen 1942:78 framhöll jag, att det syntes ofrånkomligt, att inköpspriset för remont i stort sett följer prisfluktuationerna på arbetshästmarknaden och med hänsyn till de särskilda svårigheter och risker, som äro förknippade med den varmblodiga aveln, något överstiger dessa priser. Enligt den av arméförvaltningen förebragta utredningen beräknades medelinköpspriset för kallblodiga hästar vid tidpunkten för avlåtandet av ämbetsverkets medelsäskanden för budgetåret 1943/44 till 1,850 kronor. En viss höjning av medelinköpspriset för remonter i förhållande till vad som beräknades i 1942 års statsverksproposition — 1,500 kronor — synes sålunda motiverad. Jag finner mig emellertid icke kunna tillstyrka en höjning i den av arméförvaltningen angivna omfattningen utan förutsätter, att remonteringen skall kunna genomföras om till grund för anslagsberäkningen lägges ett medelinköpspris av 1,900 kronor, vilket med 400 kronor överstiger det för innevarande budgetår beräknade. Jag vill dock anmärka att den omständigheten, att detta medelpris nu vid anslagsberäkningen godtages, icke innebär ett ställningstagande till frågan vilket pris som vid inköp av remonter bör slutligt erläggas. Sistnämnda fråga får vid den tidpunkt — våren 1943 — då inköpen skola ske bedömas med ledning av det utredningsmaterial som då bör föreligga.

Det för innevarande budgetår anvisade remonteringsanslaget torde sålunda böra förstärkas med $(512 \times 400 =)$ i runt tal 205,000 kronor.

Utskottet finner sig böra tillstyrka, att medelinköpspriset för remont beräknas till något högre belopp än som bestämdes vid anslaget anvisande. Mot den av departementschefen i sådant avseende föreslagna höjningen med 400

Utskottet.

kronor till 1,900 kronor har utskottet intet att erinra. Såsom departementschefen framhållit, innebär den omständigheten, att detta medelpris nu vid anslagsberäkningen godtages, icke ett ställningstagande till frågan vilket pris som vid inköp av remonter bör slutligt erläggas, utan bör sistnämnda fråga bedömas med ledning av det utredningsmaterial, som föreligger vid den tidpunkt — våren 1943 — då inköpen skola ske. Vid sådant förhållande synes den motionsvis gjorda framställningen icke nu böra påkalla någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 110, till *Remontering* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 205,000 kronor.

3:o) **Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 42 och 43) att till Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har gjort framställningar om medel för förvärv av viss mark m. m. vid Ostkusten och i Boden. De markområden, som med framställningarna avses, hava delvis tagits i anspråk för vissa befästningsanläggningar utan att frågorna om ersättning till markägarna för ianspråktagandet slutligt reglerats. Fortifikationsstyrelsen har föreslagit, att i vissa fall denna reglering skall ske på så sätt att kronan inlöser vederbörande markområden. Detta förslag finner sig departementschefen kunna i princip tillstyrka. Emellertid synes departementschefen vad beträffar markförvärven i Boden ytterligare undersökning böra verkställas rörande möjligheten att, till begränsning av kostnaderna, för avsett ändamål för viss tid arrendera vissa av de ifrågavarande områdena, som icke i väsentlig utsträckning tagas i anspråk för kronans räkning. Däremot ställer sig departementschefen tveksam till styrelsens förslag att beträffande ett av de ifrågakomma markområdena vid Ostkusten förvärva allenast dispositionsrätt för kronan. Frågan härom anser departementschefen böra underkastas förnyad prövning.

För samtliga de upptagna ändamålen beräknar departementschefen ett medelsbehov av högst 95,000 kronor, innefattande jämväl täckning för ett belopp av 3,700 kronor, som förskottsvis utgivits.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, ansluter sig till vad departementschefen i ärendet anfört och föreslagit och tillstyrker det äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

4:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (punkt 4, sid. 43 och 44), att den i avlöningsstaten för anslaget till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. upptagna anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för budgetåret 1942/43 överskridas med högst 78,000 kronor.

Vid anmälan i propositionen 1942:266 av medelsbehovet under den under marinens avlöningsanslag upptagna anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t beräknade departementschefen för tillgodoseende av behovet av timlärarpersonal vid kustartilleriets rekrytskolor för budgetåret 1942/43 ett belopp av 40,000 kronor. 1941 års försvarsutredning hade för ändamålet beräknat ett belopp av 66,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Enligt verkställd beräkning komma kostnaderna för innevarande budgetår att överskjuta det anvisade beloppet, 40,000 kronor, med omkring 78,000 kronor. Departementschefen har därför funnit sig böra förorda, att riksdagens bemyndigande inhämtas att överskrida förenämnda anslagspost med högst 78,000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för anslaget till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. upptagna anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må för budgetåret 1942/43 överskridas med högst 78,000 kronor.

5:o) **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag om ökad medelsanvisning för bedrivande av fältarbeten och komplettering av sjökarteverkets båtmateriel (punkt 5, sid. 45 och 46), får hemställa,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 38,000 kronor.

6:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 46 och 47) och under erinran, att anslaget för innevarande budgetår är uppfört med 180,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

7:o) **Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, sid. 47—50) att till Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 14,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 85,000 kronor, varav 40,000 kronor avsetts för vård och underhåll av truppförbandens adressographmaskiner. De preliminära beräkningar, som försvarsväsendets rullföringsnämnd tidigare framlagt rörande sistnämnda kostnader, hava icke visat sig hållbara. En ytterligare medelsanvisning av 14,000 kronor för ändamålet har visat sig erforderlig.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag, som föranletts därav att de av försvarsväsendets rullföringsnämnd tidigare framlagda kostnadsberäkningarna i ärendet visat sig otillförlitliga, finner sig utskottet böra tillstyrka men förutsätter i likhet med departementschefen, att alla möjligheter beaktas för ett nedbringande av kostnaderna för underhållstjänsten för adresseringsmaskinerna utan att därför kraven på en betryggande maskinvård eftersättas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 14,000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Försvarsväsendets fastighetsfond.

Arméförvaltningens delfond.

8:o) **Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 13, punkt 1, sid. 111—113 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943) föreslagit riksdagen att till Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 9,477,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 fastställt den av riksdagen godkända beredskapsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43 att från och med den 1 juli 1942 lända till efterrättelse såsom förskotts-

stat, har Kungl. Maj:t under senare halvåret 1942 såvitt angår det å förskottsstaten under fonden för förslag till statsverket uppförda förskottsanslaget å 10,000,000 kronor till försvarsberedskapens stärkande i allmänhet meddelat beslut rörande anslagets anlåtande för bestridande av kostnader för utförande av vissa anläggningar och byggnader. Beträffande samtliga dessa företag gäller, att de nödvändiggjorts av rådande beredskapstillstånd eller erfordrats för stärkande av landets försvarsberedskap.

För reglering av de från förskottsanslaget verkställda utbetalningarna och bestridande i övrigt av kostnaderna för nämnda företag böra, framhåller departementschefen, liksom tidigare skett medel anvisas under kapitalbudgeten såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfonds respektive delfonder.

Med hänsyn till karaktären av de företag varom här är fråga böra enligt departementschefen de mot kapitalinvesteringarna svarande avskrivningsmedlen icke tagas i beräkning inom den kostnadsram, som i propositionen 1942: 210 angivits för försvarets utbyggnad under uppsättningsperioden 1942/47.

Under förevarande punkt har departementschefen upptagit anläggnings- och byggnadsföretag, som äro av beskaffenhet att böra redovisas under arméförvaltningens delfond av nyssnämnda fastighetsfond.

Kostnaderna för ifrågavarande ändamål hava upptagits till sammanlagt 9,477,000 kronor, vilka kostnader nu föreslås böra slutligt gäldas.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker, att för slutligt gäldande av här ifrågavarande kostnader det av Kungl. Maj:t äskade anslaget anvisas av riksdagen.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 9,477,000 kronor.

9:o) **Nytt garnisonssjukhus i Skövde.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 113—115) att till Nytt garnisonssjukhus i Skövde å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

I ärendet inhämtas, att kostnaderna för garnisonssjukhuset i Skövde, i propositionen 1941: 267 beräknade till 1,245,600 kronor, numera på grund av vissa grundförstärkningsarbeten, som man från början ej haft anledning räkna med, ävensom på grund av inträffade prisstegringar beräknas till 1,411,070 kronor, innebärande en kostnadsökning i förhållande till tidigare beräkningar å 165,470 kronor.

Enligt fortifikationsstyrelsens förslag fördelas kostnadsökningen med

52,170 kronor — motsvarande kostnaderna för grundförstärkningsarbeten — å Skövde stad, 43,300 kronor å Skaraborgs läns landsting samt 70,000 kronor å statsverket. Statens andel i kostnadsökningen överstiger emellertid i realiteten sistnämnda summa med det belopp, som ursprungligen beräknats för uppförande av en tvättcentral. Departementschefen anser, att denna tvättcentral bör ställas på framtiden och för ändamålet beräknade medel böra tagas i anspråk för byggnaden i övrigt. Den ytterligare medelsanvisningen skulle således uppgå till 70,000 kronor. Denna medelsanvisning, vilken för- anletts av beslut före tillkomsten av 1942 års försvarsbeslut, synes departementschefen icke böra falla inom den för byggnadsarbeten för armén för femårsperioden 1942/47 beräknade kostnadsramen.

Utskottet.

Den för färdigställandet av garnisonssjukhuset i Skövde begärda ytterligare medelsanvisningen å 70,000 kronor, som är en följd av inträffade prisstegringar, finner sig utskottet böra tillstyrka och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Nytt garnisonssjukhus i Skövde* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

10:o) **Förvärv av betesmark för Herrevadsklosters remontdepå.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 115—117) att till Förvärv av betesmark för Herrevadsklosters remontdepå å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 29,500 kronor.

För ifrågavarande markförvärv har ursprungligen räknats med en kostnad av 84,000 kronor.

Departementschefen har nu meddelat, att en merkostnad av 29,500 kronor uppkommit beroende dels på att en oförutsedd avträdesersättning måst utbetalas, dels på prisstegringar, dels ock på utgifter för inhägnande m. m. av den förvärvade betesmarken. Ifrågavarande utgifter, vilka för- anletts av beslut före tillkomsten av 1942 års försvarsbeslut, synas departementschefen icke böra falla inom den för byggnadsarbeten m. m. för armén för femårsperioden 1942/47 beräknade kostnadsramen.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker det av Kungl. Maj:t äskade förstärkningsanslaget för fullföljande av ifrågavarande markförvärv och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Förvärv av betesmark för Herrevadsklosters remontdepå* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 29,500 kronor.

Marinförvaltningens delfond.

11:o) **Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 117—122) att till Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 806,000 kronor.

Under hänvisning till vad som inledningsvis anförts ovan under punkt 8:o) har departementschefen under nu förevarande punkt för täckning över kapitalbudgeten anmält vissa beslut rörande anlåtande av det å förskottsstaten för försvarsväsendet under fonden för förslag till statsverket uppförda förskottsanslaget å 10,000,000 kronor till försvarsväsendets stärkande i allmänhet, avseende vissa närmare angivna byggnadsföretag för marinen.

Kostnaderna härför hava uppgått till sammanlagt 806,000 kronor. Samtliga dessa kostnader synas departementschefen icke böra falla inom femårsperiodens kostnadsram.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker, att för täckning av här ifrågakarande förskottsansvisningar det av Kungl. Maj:t äskade anslaget anvisas av riksdagen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 806,000 kronor.

12:o) **Nybyggnader för sjökrigsskolan.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågakarande ändamål (punkt 5) avgiver utskottet framdeles under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

13:o) **Modernisering av vissa marinens verkstäder m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, sid. 130—132) att till Modernisering av vissa marinens verkstäder m. m. å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 48,500 kronor.

Av propositionen framgår, att de moderniseringsarbeten vid artilleriammunitionsvärkstäderna vid Stockholms örlogsvarv, som avsågos skola utföras med anlåtande av det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget å 1,787,000 kronor till modernisering av vissa marinens verkstäder m. m., icke kunnat genomföras i full utsträckning inom ramen för de för ändamålet beräknade medlen och att med hänsyn härtill ett förstärkningsanslag å tillhoppa 58,500

kronor erfordras för moderniseringens avslutande. Departementschefen har därför tillstyrkt äskande av medel för förbättring av grundförhållandena, 13,000 kronor, för iordningställande av innertak i verkstadens skyddsrum, 3,500 kronor, samt för utförande av telefon-, larm- och brandskyddsanordningar, 32,000 kronor, eller tillhoppa 48,500 kronor. Departementschefen framhåller, att dessa kostnader, vilka hänföra sig till ett äldre byggnadsföretag, icke torde böra medtagas inom den för marinen för femårsperioden 1942/47 fastställda kostnadsramen för byggnadsarbeten.

Utskottet. Utskottet tillstyrker, att det av Kungl. Maj:t äskade förstärkningsanslaget anvisas för utförande av ifrågavarande kompletteringsarbeten, och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Modernisering av vissa marinens verkstäder m. m.* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 48,500 kronor.

14:o) **Garagebyggnader m. m. vid kustartilleriförsvaren och vid Vitså brygga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, sid. 132—134) att till Garagebyggnader m. m. vid kustartilleriförsvaren och vid Vitså brygga å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 450,000 kronor.

Enär behovet av garagebyggnader för marinens motorfordon är trängande med hänsyn till angelägenheten av att den dyrbara fordonsparken skall kunna tillbörligen vårdas, har departementschefen funnit sig böra föreslå, att för ändamålet anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår ett anslag av 450,000 kronor. Nämda anslag faller inom den för marinen för femårsperioden 1942/47 fastställda kostnadsramen.

Utskottet. Utskottet finner liksom departementschefen angeläget, att garage anordnas för förvaring av den dyrbara fordonsparken vid marinen i den mån så icke redan skett. Utskottet har intet att erinra mot den äskade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Garagebyggnader m. m. vid kustartilleriförsvaren och vid Vitså brygga* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 450,000 kronor.

15:o) **Modernisering av Stockholms örlogsvarv.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, sid. 134—136) att till Modernisering av Stockholms örlogsvarv å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t hava 1940 års urtima och 1941 års lagtima riksdagar till modernisering av Stockholms örlogsvarv anvisat anslag om tillhoppa 2,950,000 kronor. Härjämte har 1940 års urtima riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att för samma ändamål av Stockholms varvs byggnadsfond disponera ett belopp av 2,200,000 kronor.

Vidare har 1941 års riksdag för samma ändamål anvisat ett anslag av 1,305,000 kronor, av vilket belopp 605,000 kronor vore att hänföra till merkostnader, bland annat beroende av prisstegringar.

I skrivelse den 31 oktober 1942 har nu marinförvaltningen anmält behov av ytterligare medel, 225,000 kronor, för bestridande av merkostnader på grund av inträdda prisstegringar. Dessa prisstegringar hänföra sig till tiden före den 1 juli 1942. Departementschefen har tillstyrkt det begärda beloppet, vilket faller utom den i 1942 års försvarsbeslut angivna kostnadsramen.

Den för modernisering av Stockholms örlogsvarv nu anmälda kostnadsökningen är i sin helhet att hänföra till inträffade prisstegringar. Utskottet tillstyrker det på grund härav äskade tilläggsanslaget och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Modernisering av Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

16:o) Anordnande av omklädnads- och tvättrum m. m. samt värmecentral å Beckholmen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 136 och 137) och med förmälan, att ifrågavarande byggnadskostnader böra falla inom den för marinen för femårsperioden fastställda kostnadsramen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av omklädnads- och tvättrum m. m. samt värmecentral å Beckholmen* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

17:o) Söpförbränningsanläggning vid Stockholms örlogsvarv. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, sid. 137 och 138) och med förmälan, att detta anslagsändamål bör medräknas inom den för femårsperioden för marinen fastställda kostnadsramen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Söpförbränningsanläggning vid Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond.

18:o) **Täckning av utgifter för anordnande av flygfält vid Skå-Edeby.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, sid. 138 och 139) att till Täckning av utgifter för anordnande av flygfält vid Skå-Edeby å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

I skrivelse den 4 juni 1942 anförde flygförvaltningen, att Stockholms stad anmält, att de till 1,450,000 kronor beräknade kostnaderna för anläggande av ett flygfält å staden tillhöriga egendomen Skå-Edeby, till vilka kostnader kronan hade att bidra med sextio procent eller 870,000 kronor — vilket belopp av 1941 års riksdag anvisats — med säkerhet komme att överskridas med 150,000 kronor, samt hemställde, att ett belopp av högst 90,000 kronor måtte ställas till flygförvaltningens förfogande för bestridande av kronans andel i de uppkomna merkostnaderna.

Med bifall till flygförvaltningens framställning bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1942 flygförvaltningen att med anlitande av det å förskottsstaten för försvarsväsendet under kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, uppförda förskottsanslaget till försvarsberedskapens stärkande i allmänhet intill ett belopp av 90,000 kronor bestrida på kronan belöpande andel av ifrågavarande merkostnader.

Departementschefen förordar nu, att för täckning av den sålunda beslutade utgiften å tilläggsstat uppföres ett särskilt reservationsanslag såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, flygförvaltningens delfond. Detta anslag, som betingas av beslut före tillkomsten av 1942 års försvarsbeslut, bör icke medräknas inom den i propositionen 1942: 210 angivna kostnadsramen för flygvapnets byggnader.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker, att för täckning av ifrågavarande förskottsanvisning å 90,000 kronor anslag av motsvarande storlek anvisas av riksdagen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Täckning av utgifter för anordnande av flygfält vid Skå-Edeby* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

19:o) **Ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12, sid. 139) att till Ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 224,000 kronor.

1940 års urtima riksdag anvisade *dels* 3,662,000 kronor till förläggning av jaktflottiljer, av vilket belopp 2,974,000 kronor avsågos för ordnande — utom försåvitt angick hangarer och uppställningsplatser — av förläggningen för Göta flygflottilj, *dels ock* 2,375,000 kronor till ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer, vilket anslag avsågs för anordnande vid Göta flygflottilj av bland annat i berg insprängda hangarer, kostnadsberäknade till 1,900,000 kronor.

I särskild skrivelse den 10 december 1942 har flygförvaltningen framhållit, att kostnaderna för hangarerna på grund av bergets beskaffenhet visat sig överstiga de ursprungligen beräknade med 224,000 kronor. Flygförvaltningen har hemställt, att detta belopp måtte ställas till ämbetsverkets förfogande.

De merkostnader varom här är fråga äro av den natur, framhåller departementschefen, att de icke kunnat förutses vid upprättandet av de ursprungliga kostnadsberäkningarna för hangarerna. Då de åtgärder, som föranleda merkostnaderna, måste anses nödvändiga, har departementschefen tillstyrkt flygförvaltningens anslagsäskande, vilket icke synes böra inräknas inom den av 1942 års försvarsbeslut angivna kostnadsram för försvarets utbyggande under femårsperioden 1942/47.

På av departementschefen anförda skäl tillstyrker utskottet det äskade tilläggsanslaget och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ytterligare medel för förläggning av jaktflottiljer* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 224,000 kronor.

20:o) **Fritidsbyggnad vid Skaraborgs flygflottilj.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, sid. 140 och 141) att till Fritidsbyggnad vid Skaraborgs flygflottilj å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål anvisade 1941 års riksdag ett anslag av 365,000 kronor.

I skrivelse den 8 oktober 1942 anmälde egnahemsstyrelsen, som fått i uppdrag att uppföra fritidsbyggnaden, behov av ytterligare medel för byggnadens färdigställande. Sedan under hand inhämtats, att kostnadsökningen till största delen vore att hänföra till stegrade arbetslöner och materiellpriser, bemyndigade Kungl. Maj:t egnahemsstyrelsen genom beslut den 16 oktober 1942 att för ifrågavarande byggnadsföretag av omhänderhavda medel förskottsvis utbetala ett belopp av högst 65,000 kronor.

Departementschefen föreslår nu, att för bestridande av ifrågavarande merkostnad medel äskas av riksdagen i form av anslag å riksstaten. Anslaget synes departementschefen icke böra inräknas i den i femårsplanen angivna kostnadsramen för försvarets utbyggande.

Utskottet. Utskottet tillstyrker, att för bestridande av ifrågavarande merkostnad, som till största delen är att hänföra till inträffade prisstegringar, medel anvisas av riksdagen, och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Fritidsbyggnad vid Skaraborgs flygflottilj* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

21:o) **Markförvärv m. m. för vissa ammunitionsförrådsbyggnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, sid. 141 och 142) att till Markförvärv m. m. för vissa ammunitionsförrådsbyggnader å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 166,400 kronor.

1941 års riksdag anvisade till ammunitionsförrådsbyggnader ett anslag av 540,000 kronor, i vilket belopp icke inginge kostnader för markförvärv och vägarbeten. Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för ifrågavarande ändamål till 166,400 kronor. Departementschefen föreslår nu, att ett anslag å sistnämnda belopp anvisas härför. Dessa kostnader falla icke inom den för femårsperioden fastställda kostnadsramen.

Utskottet. Utskottet tillstyrker den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen och hemställer,

att riksdagen må till *Markförvärv m. m. för vissa ammunitionsförrådsbyggnader* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 166,400 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

22:o) **Anordnande av bostäder för viss personal i Karlsborg.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15, sid. 142—145) att till Anordnande av bostäder för viss personal i Karlsborg å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 540,000 kronor.

Till anordnande av bostäder för bland annat personalen vid ammunitionsfabriken i Karlsborg har riksdagen tidigare anvisat medel. Det reservationsanslag å 2,000,000 kronor, som på förslag av Kungl. Maj:t anvisades av 1941 års riksdag, avsågs således skola anlitas för uppförande av — jämte 40 för Skaraborgs flygflottilj avsedda bostadslägenheter — tillhoppa 43 bostadslägenheter för personalen vid ammunitionsfabriken. Forsvarsväsendets verkstadsnämnd hade beräknat det totala behovet av lägenheter till 85.

I skrivelse den 17 mars 1942 har försvarsväsendets verkstadsnämnd framhållit behovet av ytterligare 27 bostäder av enfamiljstyp för personalen vid ammunitionsfabrikens avdelning i Karlsborg och Karlsborgs tygstations verkstäder och beräknat kostnaderna härför till 540,000 kronor samt hemställt att åt egnahemsstyrelsen måtte uppdragas att utföra nämnda bebyggelse.

Departementschefen har med hänsyn till att svårigheter alltjämt föreligga att anskaffa bostäder för ifrågavarande personal intet haft att erinra mot verkstadsnämndens ovannämnda framställning. Departementschefen förordar, att ifrågavarande bebyggelse kommer till stånd, att bostadsbebyggelsen utföres i egnahemsstyrelsens eller annan lämplig myndighets regi samt att bostäderna i sinom tid uthyras eller överlåtas under förbehåll av återköpsrätt för kronan.

Såsom av departementschefen framhållits föreligga alltjämt svårigheter att anskaffa bostäder för den vid verkstadsnämndens fabriker i Karlsborg anställda personalen. För att tillgodose det erforderliga bostadsbehovet synes ingen annan utväg stå till buds än att ett särskilt anslag anvisas för utförande av bebyggelsen i fråga. Utskottet, som ansluter sig till departementschefens förslag att bostadsbebyggelsen bör ordnas enligt samma principer, som tidigare i liknande fall kommit till användning, tillstyrker det för ändamålet äskade anslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av bostäder för viss personal i Karlsborg* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 540,000 kronor.

23:o) Viss förrådshållning av byggnadsmateriel. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, sid. 145—148) att till Viss förrådshållning av byggnadsmateriel å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I skrivelse den 8 oktober 1942 har arméförvaltningens fortifikationsstyrelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte ställa ett förskottsanslag av 5,000,000 kronor till styrelsens förfogande för beredande av möjlighet för styrelsen att förrådshålla viss byggnadsmateriel, avsedd för arbeten, som bedreves eller komme att bedrivas av styrelsen.

Sedan i ärendet under hand inhämtats, att särskild medelsanvisning för den ifrågasatta förrådshållningen icke omedelbart erfordrades, har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 november 1942 funnit hinder icke möta för fortifikationsstyrelsen att med ianspråktagande av till styrelsens förfogande stående, för byggnadsföretag avsedda medel förrådshålla under styrelsens förvaltning varande eller för ändamålet anskaffad byggnadsmateriel till ett värde av högst 5,000,000 kronor.

Departementschefen har framhållit lämpligheten av att fortifikationsstyrelsen beredes möjlighet att hålla materiel i förråd, varigenom nu bedrivna och planerade byggnadsföretag synas kunna tillförsäkras en jämn och snabb tillförsel och samtidiga beställningar av större mängder standardiserade byggnadselement såsom fönster och dörrar böra kunna föranleda besparingar. Förrådsinköpen innebära, framhåller departementschefen, såtillvida icke några nya utgifter som kostnaderna för den förrådshållna materielen i sinom tid skola bestridas med anslag, som anvisas för de olika byggnadsföretagen.

Departementschefen föreslår, att för ändamålet anlitas ett å förlagsfonden anvisat reservationsanslag. Det torde, fortsätter departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela bestämmelse angående anslaget användning och dess återbetalning till fonden.

Utskottet.

Liksom departementschefen finner utskottet lämpligt, att å fortifikationsstyrelsen beredes möjlighet att upplägga förråd av vissa byggnadsförnödenheter. Utskottet finner sig böra tillstyrka, att för ändamålet anvisas det äskade anslaget. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser angående anslaget användning och dess återbetalning till fonden för förlag till statsverket.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Viss förrådshållning av byggnadsmateriel* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Stockholm den 2 februari 1943.

På statsutskottets vägnar:

CONRAD JONSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 15.

Reservation

vid punkten 17:o) (Sopförbränningsanläggning vid Stockholms örlogsvarv) av herr *Hansson* i Rubbestad.